

Giải pháp bảo vệ môi trường gắn với xây dựng nông thôn mới bền vững

○ LÊ HÀI

Trung ương Hội Nông dân Việt Nam

Những năm qua, việc xây dựng NTM tại nhiều địa phương dường như mới chỉ chú trọng đến hạ tầng cơ sở, như: Đường sá, nhà cửa, trường học, bệnh viện,... mà chưa quan tâm đúng mức đến môi trường sức khỏe - một yếu tố tiên quyết để phát triển kinh tế gia đình và xã hội.

Quan điểm bền vững gắn nông thôn mới với bảo vệ môi trường

Mấy năm gần đây, khi Đảng có chủ trương xây dựng NTM, cả hệ thống chính trị vào cuộc, bước đầu có chuyển biến mạnh mẽ, nông nghiệp, nông dân có nhiều khởi sắc, diện mạo nông thôn có chuyển biến tích cực, năng suất lao động được nâng lên, chủ yếu là cây lương thực, rau màu, gia súc, gia cầm.

Trong công cuộc xây dựng NTM của nước ta hiện nay, tiêu chí VSMT là một trong những nội dung, nhiệm vụ quan trọng để xây dựng và phát triển bền vững NTM. Phát huy các giá trị vật chất và tinh thần mà kết quả của các phong trào "xây dựng làng văn hóa", "gia đình văn hóa", "khu phố văn hóa", "xây dựng đời sống văn hóa khu dân cư",... Đảng, Nhà nước ta phát động phong trào "xây dựng NTM", một việc làm hợp lòng dân, được nhân dân hưởng ứng làm theo một cách tự giác và hiệu quả tích cực. Diện mạo ấy chủ yếu là cơ sở hạ tầng, như: Đường liên thôn, liên xã, kiến trúc, trường học, nhà văn hóa, bệnh viện, bệnh xá, thủy lợi tưới tiêu,

đón điện, đón thừa, ứng dụng khoa học kỹ thuật mới cho sự phát triển nông nghiệp bước đầu đã đem lại hiệu quả cao, cải thiện một bước đời sống nhân dân.

Qua nhiều năm, triển khai thực hiện phong trào xây dựng NTM, nhiều chỉ tiêu đặt ra đạt được kết quả đáng mừng, cơ sở vật chất, như: đường giao thông liên thôn, liên xã, bệnh xá, trường học, khu văn hóa vui chơi của cộng đồng, đời sống nhân dân được nâng lên một bước, có nơi khá giả, tình làng, nghĩa xóm, phố xá yên vui, đầm ấm. Trong khi đó, nhiều địa phương có các cơ sở làm tốt việc xử lý rác thải, như: Xã Đông Phương (huyện Tiên Hải, Thái Bình), xã Yên Khoái (huyện Lộc Bình, Lạng Sơn) và nhiều tỉnh thành phố khác, như: Cần Thơ, Thái Nguyên, Hà Giang, Nam Định, Ninh Bình,... nhiều điển hình, cách làm hay gắn với việc thi đua, khen thưởng đúng lúc và kịp thời về xử lý rác thải BVMT.

Tuy nhiên, hiện nay vấn đề môi trường an sinh xã hội, nhất là không khí, nguồn nước, thực phẩm bẩn đang là một vấn đề bức xúc trong nhân dân, ảnh hưởng

trực tiếp đến phát triển kinh tế, sức khỏe của con người, do vậy giải quyết vấn nạn này là một yêu cầu quan trọng cần được quan tâm hơn bao giờ hết trong xây dựng NTM ở nước ta. Tại nhiều địa phương khi xây dựng NTM chỉ chú trọng đến cơ sở vật chất, như: Đường sá, nhà cửa, phát triển kinh tế, thu nhập cá nhân, hộ gia đình tăng năng suất lao động,... mà không quan tâm đúng mức về môi trường vệ sinh sức khỏe, một đòn bẩy tiên quyết để phát triển kinh tế gia đình và xã hội.

Thực tế cho thấy, nhiều địa phương, nhiều đơn vị sản xuất, kinh doanh công nghiệp, thủ công nghiệp từ làng nghề truyền thống do vô thức và ham lợi đã thải ra sông suối, kênh rạch, đường sá các hàng tấn rác bẩn, hàng tỷ khối nước thải độc hại gây nên ô nhiễm môi trường nghiêm trọng, hủy hoại cuộc sống, gây bất bình trong nhân dân. Nhiều khu dân cư sống trong môi trường độc hại nhiễm các bệnh, như: Lao phổi, viêm đường hô hấp, nhiều người sử dụng nước bẩn, rau bẩn, cá, thịt bẩn, hàng trăm người mắc phải bệnh ung thư, viêm gan B, HIV và các bệnh truyền nhiễm

khác. Và như vậy, nguồn lao động bằng sức lực và trí tuệ con người ngày một giảm đi, kinh tế suy sụp, tổn kém tiến của chữa chạy thuốc men khuyh gia bại sản, gây nguy hại đến từng gia đình và cả xã hội.

Giải pháp xây dựng nông thôn mới bền vững

Nhiều nước trên thế giới, như: Pháp, Đức, Nga, Nhật Bản, Singapore, Hàn Quốc,... đặt vấn đề môi trường là một yếu tố quan trọng của nguồn sống con người, là sản sinh ra sức sản xuất để tăng năng suất lao động phát triển KT-XH. Những cuộc hội thảo khoa học quốc tế về môi trường đã khẳng định, sức khỏe con người phụ thuộc vào không khí trong lành, nguồn nước sạch, thực phẩm không bẩn,... là tiềm lực sáng tạo ra sức khỏe văn minh để cải tạo thế giới vật chất và tinh thần phục vụ lợi ích thiết thực cho con người.

Ở nước ta, Đảng và Nhà nước coi trọng môi trường thông qua nhiều hoạt động xã hội, chế tài để phục vụ an sinh đất nước. Ở những nơi công cộng, trường học, bệnh xá, bệnh viện, ghé đờ xe bus, xi nghiệp, nhiều địa phương, bản, phố, xã, thôn, ấp trong nước người dân tự giác viết khẩu hiệu, tờ rơi nói rõ tác hại của ma túy, thuốc lá và khuyến cáo mọi người hãy nói không với thứ độc hại. Cách làm đó đang có sức giáo dục hấp dẫn, lan tỏa rất cao, nhất là trong giới thanh thiếu niên. Từ những việc làm phong phú, đa dạng ấy, nhiều địa phương lại có cách làm hay khác nhau, như: vùng quê Thái Bình, bà con trong thôn, xóm trồng hoa bên đường làng không những làm đẹp cảnh quan văn minh đường làng mà còn để khuyến cáo mọi người thôn, xã không được đổ rác thải ra ngoài đường bừa bãi làm mất

VSMT, ảnh hưởng đến sức khỏe cộng đồng, ảnh hưởng xấu đến việc xây dựng NTM. Nhiều địa phương đã có thói quen phân loại rác thải do nhựa, nilon thành gói riêng, loại hữu cơ như lá rau, vỏ củ, quả, thức ăn thừa, những nơi có đất trống trọt thì dùng bón cho cây hoặc đưa đi phân hủy theo quy hoạch. Từ khi có phong trào xây dựng NTM, nhiều địa phương trong nước đã có quy hoạch những nơi đổ rác thải và tiêu hủy rác một cách hợp lý, được nhân dân đồng tình ủng hộ. Nhiều địa phương đã quan niệm ứng xử với môi trường một cách rất rõ ràng, tự giác là thể hiện văn hóa, thuần phong mỹ tục và hành động là phải có hiệu quả thiết thực. Điều đáng mừng là ở vùng cao nhiều bản làng, như: Hà Giang, Bắc Cạn, Thanh Hóa, Nghệ An,... mỗi khi họp dân, ngoài việc bàn về kinh tế, an ninh xã hội, vấn đề môi trường đều được đưa ra bàn một cách nghiêm túc và thường xuyên, vừa nhắc nhở, vừa răn đe những ai cố ý làm trái quy định của nhà nước về môi trường trong cộng đồng thôn, bản.

Nhiều địa phương ở các tỉnh thành nhất là các xã, bản ở gần trạm xá, bệnh viện, chợ quê, nơi chế biến bánh kẹo, thực phẩm gia cầm, gia súc, công nước thải công nghiệp, những địa phương này đã thành lập tổ chuyên trách kiểm tra VSMT và có chế tài hoạt động cụ thể phản ánh kịp thời những hành vi sai trái của những ai ứng xử môi trường không đúng quy định của nhà nước, nên đã đem lại kết quả khách quan trong việc xử lý vụ việc, như: Xã Yên Khoái (huyện Lạc Bình, tỉnh Lạng Sơn), xã Nam Cường (huyện Chợ Đồn, tỉnh Bắc Cạn).

Vừa qua, Hội Phụ nữ Thành phố Cần Thơ đã phát động phong trào vì môi trường sạch, trong đó

chú trọng đến vệ sinh an toàn thực phẩm vì sức khỏe của mọi gia đình trong cộng đồng. Nhiều gia đình trong thành phố, thị em phụ nữ đã làm tốt công tác tuyên truyền và thực hiện các khâu gieo trồng không dùng thuốc trừ sâu, kích thích hoặc không dùng những loại hóa chất có hại cho chế biến, bảo quản thức ăn, không lưu hành, buôn bán cho người tiêu dùng những loại thực phẩm không rõ nguồn gốc,... Đó là một trong nhiều biện pháp mà có sự chung tay của cả hệ thống chính trị ở địa phương để giải quyết vấn đề môi trường trong việc xây dựng NTM hiện nay.

Trong quá trình thực hiện 19 tiêu chí xây dựng NTM, chưa bao giờ người dân lại quan tâm đến môi trường như bây giờ, có lẽ họ thấy làm tốt môi trường sẽ đem lại nguồn hạnh phúc, ấm no cho chính họ, gia đình và xã hội. Muốn phá được lỗ thủng về môi trường trước hết người đứng đầu ở các cơ quan, ban, ngành, Đảng, chính quyền, địa phương phải gương mẫu làm trước và cùng với dân hành động làm sạch môi trường, góp phần xây dựng NTM bền vững. Ngoài những biện pháp hành động cụ thể trực quan, công tác tuyên truyền giáo dục đều khắp và thường xuyên trên mọi phương tiện thông tin đại chúng về công tác môi trường là biện pháp tiên quyết. Mặt khác, Nhà nước cũng cần có những chế tài đủ mạnh, thưởng, phạt nghiêm minh khuyến khích những tập thể, cá nhân có thành tích làm tốt môi trường sạch và đấu tranh không khoan nhượng với những ai cố tình làm môi trường bẩn với mọi hình thức để phong trào xây dựng NTM trở thành dòng lực phát triển xã hội, góp phần xây dựng đất nước mãi mãi trong lành và tươi đẹp. ■